

Engelli Refahı Alanı

Öğr. Gör. Ezgi Arslan Özdemir

Sosyal Hizmette Temel Kavramlar

Engellilik Nedir?

- Engellilik; beden ve zihindeki herhangi bir durumdan/bozulmadan dolayı kişinin bazı aktiviteleri yapmasında ve çevresi ile etkileşiminde zorluklar yaşamasıdır (CDC, 2020).
- Engellilik; kişinin birçok boyutta yaşadığı deneyimlerle şekillenir. Bu boyutlar;
 - - Beden yapısı ve işlevi
 - - Etkinlik
 - - Katılım

Engellilik

- 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun (2005; değişik 2014)
- Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen bireyi,
- Engellilik durumu: Bireyin engelliliğini ve engellilikten kaynaklanan özel gereksinimlerini, uluslararası yöntemleri temel alarak belirleyen derecelendirmeler, sınıflandırmalar ve tanılamaları,
- ifade eder.

Engelliliğin Nedenleri

- Doğum Öncesi Nedenler
- Doğum Sırası Nedenler
- Doğum Sonrası Nedenler

Doğum Öncesi Nedenler

- Akraba evlilikleri, Kromozom anomalileri (sıklıkla down sendromuna neden olan ve bebekteki 21. kromozom çiftinde fazladan bir kromozom bulunması nedeniyle ortaya çıkan durum), Kan uyuşmazlığı, Annenin sistemik hastalıkları, Gebelik sırasında geçirilen hastalıklar, Anne yaşı, Sık ve çok doğum, İlaç alkol ve sigara kullanımı, X-ray ve radyasyona maruz kalma, Yetersiz beslenme ve Travmalar

Doğum Sırası Nedenler

- Plasenta ve göbek bağı ile ilgili anormallikler: Doğum sırasında plasenta ya da kordon dolanması sonucu oksijen azalması, boğulma ve kan dolaşımı yavaşlaması sonucu bebekte ciddi hasarlar meydana gelmektedir.
- Doğum anındaki ciddi bulaşıcı hastalıklar: Doğum yapılan ortamın ve doğumda kullanılan aletlerin steril olmaması bebeğin çeşitli hastalıklara maruz kalmasına ve bebekte çeşitli hasarlar görülmesine neden olabilir.
- Geç doğumlar: Bebeğin normal gebelik süresinden 7 gün sonra doğmasıdır. Çeşitli nedenlerle geç olan bazı doğumlarda bebek anne ile bağıını kopardıktan sonra normal zamanda doğmamakta ve oksijen boğulmasına uğramaktadır. Oksijen yetersizliğinin derecesine göre de beyinde hasarlar oluşmaktadır
- Prematüre doğum (erken doğum): Bebeğin 37. haftadan önce doğması hâlidir. Erken doğumlarda bebeğin solunum organları tam gelişmediğinden beyine fazla oksijen gitmekte ve orada bazı yanmalara sebep olmaktadır.
- Düşük ağırlıklı doğum: 2200 gr ağırlıktan daha düşük doğan bebeklerde çeşitli gelişim ve zekâ geriliği olabilmektedir. Sarılık: Doğumdan hemen sonra görülen şiddetli sarılık zekâ geriliğine paralel olarak çeşitli fiziksel gelişim bozukluklarına neden olabilmektedir. Bu durumlarda çocuk kanı değiştirilerek tedavi edilebilmektedir.
- Engelliliğe sebep olan diğer özür risk faktörleri ise; anormal doğum sancıları, doğumun zor olması sonucu bebeğin beyininin zedelenmesi, aletle veya müdahale ile yapılan doğumlar, çoğul doğum ve doğum sırasında yapılan yanlış müdahalelerdir.

Doğum Sonrası Nedenler

- Beyin ve beyin zarı iltihaplanmaları,
- Çocuk felci,
- Çeşitli kaza ve travmalar (özellikle çocuğun yüksekten düşmesi),
- Yüksek ateş,
- Havale,
- Şiddetli gribal enfeksiyonlar,
- Zatürre,
- Enfeksiyonlar,
- Solunum yollarında ve organlarında meydana gelen ve beyni etkileyen iltihaplanmalar,
- Zehirlenmeler,
- İş kazaları,
- Meslek hastalıkları
- Ev kazaları
- Trafik kazaları

Engelliliğin Sınıflandırılması

Klasik Sınıflandırma

- Ortopedik engelli
- Görme engelli
- İşitme engelli
- Dil ve konuşma engelli
- Zihinsel engelli
- Süreğen hastalık

Engelliliğin Sınıflandırılması

DSÖ Sınıflandırması

- Görme zorlukları
- İşitme zorlukları
- Konuşma zorlukları
- Hareket zorlukları (yürüme, merdiven çıkma, ayakta durma)
- Bedeni hareket ettirme zorlukları (uzanma, eğilme, diz çökme)
- Tutma, kaldırma zorlukları (objeleri tutmak veya kaldırmak için parmaklarını kullanma)
- Öğrenme zorlukları (zihinsel zorluklar, gerilik)
- Davranışsal zorluklar (psikolojik, duygusal problemler)
- Kişisel bakım zorlukları (yıkama, giyinme, beslenme)
- Diğer

Tarihsel Süreçte Engellilik Hakları

- **BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (2007) «engelliği» tanımlamamış, «engelli» kavramına tanım getirmiştir:**

Sözleşme'ye Taraf Olan Devletlerin;

«**Engelliliğin** gelişen (evrilen) bir kavram olduğunu ve engellilik durumunun, sakatlığı olan kişilerin topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını engelleyen tutumlar ve çevre koşullarının etkileşiminden kaynaklandığı gerçeğini kabul etmeleri gerektiğini» vurgulamaktadır.

Mevzuatta Engelli Bakımına İlişkin Hükümler

- **2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu-** Bu Kanunun amacı; korunmaya, bakıma veya yardıma ihtiyacı olan aile, çocuk, engelli, yaşlı ve diğer kişilere götürülen sosyal hizmetlere ve bu hizmetleri yürütmek üzere kurulan teşkilatın kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklar ile faaliyet ve gelirlerine ait esas ve usulleri düzenlemektir.
- **Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine ilişkin Yönetmelik-**
- **Bakıma Muhtaç Özürlülere Yönelik Resmî Kurum ve Kuruluşlar Bakım Merkezleri Yönetmeliği-**
- **Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği-**

Engelli Bakım Modelleri

- **Evde bakım hizmetleri**
 - Evde sosyal hizmet
 - Evde bakım
- **Gündüz hizmetleri**
 - Gündüz sosyal hizmet
 - Gündüz kuruluş hizmetleri
- **Yatılı bakım hizmetleri**
 - Resmi bakım kuruluşları
 - Özel bakım kuruluşları

Evde Bakım

- **2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun** Ek 7 nci maddesinde 'Bakıma ihtiyacı olan engellinin evde bakımına destek için ise (10.000) gösterge rakamı ile memur aylık katsayısının çarpımı sonucu bulunacak tutar kadar aylık sosyal yardım yapılır.' hükmü yer almaktadır.
- **2020 Eylül ayı itibariyle** ülkemizde **535.805** kişi evde bakım yarımından yararlanmaktadır.
- 2019 yılında toplam **8 milyon 158 bin** evde bakım yardımı ödemesi yapılmıştır.